

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра латинської мови та медичної термінології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково-
педагогічної та навчальної роботи

професор
Інна АНДРУШКО

“29” серпня 2025 року

“ПОГОДЖЕНО”

Зав. кафедри латинської мови та
медичної термінології

доцент
Софія ТИХОЛАЗ

“28” серпня 2025 року

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»

Спеціальність	І9 Громадське здоров'я
Освітній рівень	Бакалавр
Освітня програма	ОПП «Нутриціологія», 2025
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Латинської мови та медичної термінології
Контактна інформація	latmova@vnmu.edu.ua вул. Пирогова, 56
Укладач силабусу	Ст. викладач ЗВО Галина Михайлюк

Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 7, складова циклу дисциплін загальної підготовки
Курс/семестр	1 курс (I семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	60 годин / 2 кредити ЄКТС
Кількість змістових модулів	-
Структура дисципліни	Практичні заняття - 36 год. Самостійна робота - 24 год.
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (дистанційна згідно наказу)

1. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком навчальної дисципліни є основи нормативної граматики латинської мови і принципи побудови міжнародної латинської медичної термінології та міжнародних номенклатур. Курс орієнтований на отримання знань основних розділів курсу (анатомо-гістологічної, фармацевтичної та клінічної термінології) та формування практичних навичок та вмінь вільного володіння лексичним матеріалом, перекладу багатослівних термінів, структурного та семантичного аналізу термінів-комполітів. Одним із обов'язкових аспектів вивчення медичної латинської термінології є гуманітарний напрям, який передбачає засвоєння латинських афоризмів і сталих медичних висловів.

Передреквізити. Передумовою успішного засвоєння матеріалу курсу та опанування компетентностями з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є наявність базових знань з таких дисциплін як «Українська мова» (фонетика, граматичні категорії частин мови, синтаксис словосполучення та простого речення, словотворення); «Іноземна мова» (новітні медичні словники, як правило, три-чотири мовні-латина, англійська, українська etc. в варіативній послідовності); «Біологія» (лексикон дисциплін медико-біологічного циклу складається з уже знайомих словотворчих елементів грецької та латинської мов); «Історія» (використання знань античної міфології, історії стародавнього світу, історії медицини / Греції, Риму/, діяльності Гіпократ, Галена etc.).

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є засвоєння базової професійної термінологічної лексики з елементами нормативної граматики латинської мови, необхідної для роботи за спеціальністю І7 «Громадське здоров'я» освітньої програми «Нутриціологія».

Постреквізити. Знання, здобуті в результаті вивчення дисципліни, стануть основою знань медичної термінології з перспективою їх подальшого використання в процесі вивчення таких дисциплін професійної підготовки як «Анатомія людини з основами морфології», «Фізіологія людини з фізіологією харчування», «Патологія», «Основи психології і психогігієни», «Медична біологія і генетика», «Основи нутриціології і дієтології», «Патологічна морфологія», компонентами циклу професійної підготовки та іноземними мовами, оскільки грецько-латинські терміноелементи складають семантичне гніздо медичних терміносистем сучасних європейських мов, досконале володіння якими для формування іншомовної комунікації з колегами з даної галузі щодо наукових досягнень є сьогодні особливо актуальним³. Результати навчання дисципліни:

Після успішного вивчення дисципліни здобувач освіти зможе:

1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
2. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань: елементарний обсяг матеріалу із морфології і синтаксису латинської мови; базовий медичний лексичний мінімум та його українські і англійські аналоги; правила перекладу багатослівних

АТ; способи словотворення латинських іменників та прикметників; значення найчастіше вживаних префіксів та суфіксів та частотних відрізків; грецько-латинські дублети; латинські афоризми і сталі медичні вислови.

3. Вільно оперувати латинською клінічною термінологією, що використовується при збиранні інформації про пацієнта та оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних досліджень, веденні та обробці медичної інформації.

4. Знати тактики способу комунікації та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки. Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.

5. Довести до автоматизму написання назв лікарських засобів, що містять спеціалізовану фармакологічну, терапевтичну, хімічну та іншу інформацію.

6. Мати достатні знання державної мови та базові знання іноземної мови. Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово, вміти спілкуватись іноземною мовою. Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державною мовою. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності. Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.

7. Знати основи інформаційних і комунікаційних технологій та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

8. Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації та прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності формулювання клінічного діагнозу.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатоμο–гістологічних термінів”. Лексико – синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.	1 семестр 60 год / 2 кредити	Практичні заняття №№ 1-17. Теми для самостійного опрацювання №№ 1-9.
--	------------------------------------	---

Дисципліна включає 17 тем.

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатоμο–гістологічних термінів”. Лексико– синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.

Тема 1. Лінгвокультурологічний феномен класичних мов у процесі формування і становлення новітніх міжнародних медичних терміносистем.

Фонетика. Правила вимови. Наголос.

Морфологія. Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма латинських іменників.

Тема 2. Морфологія. Іменник. Визначення відмін, основи, роду іменників. Відмінювання іменників. Функції іменників у складі анатомічних термінів.

Тема 3. Морфологія. Прикметник. Дві групи прикметників. Функції прикметників у складі анатомічних термінів.

Тема 4. Іменники третьої відміни. Чоловічий, жіночий рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду.

Тема 5. Середній рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду. Переклад анатомічних термінів з лексикою третьої відміни.

Тема 6. Термінологічний словотвір. Словотворення за допомогою префіксів, частина I (in, im, ante, pre etc.).

Тема 7. Словотворення за допомогою префіксів, частина II (inter, meso, retro, re etc.).
Аналіз термінів-комполітів.

Тема 8. Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів. Назви лікарських форм. Грецькі корені та префікси, що пишуться через “у”.

Тема 9. Спеціальні медичні вислови з прийменниками. Частотні відрізки у назвах вуглеводневих радикалів та з хімічним значенням.

Тема 10. Частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного та фармакологічного характеру.

Тема 11. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів.

Тема 12. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів. Грецько- латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі терміноелементи зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження. Переклад складених (багатослівних) клінічних термінів з різними означеннями.

Тема 13. Терміни-назви хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Грецько- латинські дублетні позначення органів. Грецькі терміноелементи, які позначають патологічні зміни органів і тканин, терапевтичні та хірургічні способи лікування.

Тема 14. Грецько-латинські дублетні позначення тканин, органів та ін. Переклад складених (багатослівних) клінічних термінів з прийменниками.

Тема 15. Грецько-латинські дублетні позначення секретів та ін. Систематизація грецько-латинських дублетних позначень.

Тема 16. Окремі терміноелементи, які означають функціональні та патологічні процеси, стани, фізичні властивості, якості. Систематизація окремих терміноелементів.

Тема 17. Структурний та лексико-семантичний аналіз клінічних термінів.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

1. Володіння на рівні довгострокової пам'яті понад 400 лексичними одиницями та основними грецько-латинськими словотворчими елементами.
2. Уміння читати й писати медичні терміни латинською мовою.
3. Володіння основами граматики (системою відмінювання іменників та прикметників, узгодженням прикметників з іменниками, керуванням прийменників, відмінюванням дієслів згідно з вимогами програми і т.д.), необхідними для грамотного використання фармацевтичної термінології на практиці.
4. Знання способів та засобів словотворення тривіальних найменувань лікарських засобів; уміти правильно писати назви препаратів латинською мовою.
5. Знання способів словотворення та основні словотвірні елементи, які використовуються у клінічній термінології.

На практичних заняттях здобувачі освіти перекладають українською та латинською мовами медичні та фармацевтичні терміни, словосполучення з різними типами означень, конструюють назви фармацевтичних об'єктів на основі знань принципів відповідних номенклатур латинською мовою (анатомічної, гістологічної, хімічної. МКХ-10, МКХ-11), виділяють у складі тривіальних найменувань частотні відрізки, які несуть певну типову інформацію про ліки.

Самостійна робота здобувача освіти передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка інформаційних повідомлень, презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури тем самостійної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної позааудиторної роботи здійснюється на практичних заняттях та підсумковому занятті засвоєння модуля з дисципліни.

Календарний план практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи, навчально-методичні матеріали опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту / Очна форма навчання / Нутриціологія / 1 курс / Латинська мова та медична термінологія / Навчально-методичні матеріали / або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/>

Кафедра латинської мови та медичної термінології #. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунта студента s000XXX@vnmueu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: виконання структурованих письмових завдань лексико-фонетичного, морфолого-синтаксичного, структурного та семантичного аналізу медичних термінів. Інтерактивні завдання для індивідуального контролю через он-лайн сервіс Quizlet.
Контроль засвоєння тематичного розділу дисципліни на проміжних контрольних заняттях	Методи: виконання структурованих письмових завдань, контроль практичних навичок.
Підсумковий контроль дисципліни – диференційований залік по завершенню 1 семестра.	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmueu.ua / Загальна інформація / Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, практично орієнтовані структуровані письмові завдання, демонстрація практичних навичок.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmueu.ua/Загальна інформація](https://www.vnmueu.ua/Загальна%20інформація) / Основні документи)

Поточний контроль	За 4-бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно».
Контроль практичних навичок	За 4- бальною системою традиційних оцінок.
Підсумковий контроль з дисципліни.	Оцінка за диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно». 61-70 балів – «добре». 50-60 балів – «задовільно». Менше 50 балів – «незадовільно» / не склав.
Оцінювання дисципліни.	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (середнє арифметичне оцінки за практичні заняття конвертується за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну. Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну. Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
	F	незадовільно з обов'язковим	не зараховано з обов'язковим

		повторним вивченням дисципліни	повторним вивченням дисципліни
--	--	-----------------------------------	-----------------------------------

7. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Здобувач освіти повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях, під час знаходження у приміщеннях кафедри та при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА».

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Здобувач освіти повинен вчасно приходити на практичне заняття та бути теоретично підготовленим згідно теми, вивчити граматичний та лексичний матеріал та виконати письмові завдання.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Здобувач освіти, який запізнився на заняття більше, ніж на 10 хвилин, не допускається до останнього і повинен відпрацювати його в установленому порядку.

На практичних заняттях ЗО має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка).

Під час обговорення теоретичних питань ЗО мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни здобувач освіти має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / загальна інформація / Основні документи / Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкового контролю ЗО отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> / кафедра латинської мови та медичної термінології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття здобувач освіти має надати виконані письмові завдання з відповідної теми.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи). До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» індивідуальних завдань не передбачає.

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач освіти повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, тоді ЗО має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Teams, Google Meet.

Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp), сервіси Microsoft Teams, Google Meet, електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси. Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту. Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій. Консультації в умовах дистанційного навчання проводяться за домовленістю з викладачем у вільний від занять час з використанням сервісів Microsoft Teams, Google Meet.

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту).

10. Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту).

Силабус з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри (протокол №1, від «26» серпня 2025 року).

Відповідальна за дисципліну «Латинська мова та медична термінологія»

Викладач кафедри латинської мови
та медичної термінології

ст. викладач ЗВО Галина МИХАЙЛЮК

Зав. кафедри латинської мови
та медичної термінології

доцент Софія ТИХОЛАЗ